

11.2.2021

EOAK/4655/2020

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Pasi Pölönen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Päivi Saukonoja

KÄRÄJÄOIKEUDEN TUOMION LÄHETTÄMINEN YM.

1 KANTELU

Kantelija arvosteli Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden kärjätuomarin menettelyä. Kantelija oli osallistunut vastaajana henkilökohtaisesti ilman avustajaa Pohjois-Karjalan kärjäoikeudessa 27.6.2019 toimitettuun pääkäsittelyyn asiassa X. Kantelija oli pyytänyt istunnossa myöhemmin ilmoitettuna ajankohtana annettavan tuomion lähettämistä antamaansa sähköpostiosoitteeseensa. Kärjäoikeus ei ollut lähettänyt hänelle tuomiota pyydetyn mukaisesti kuin vasta sen jälkeen, kun kantelija oli saamansa maksukehotuksen jälkeen ollut uudestaan yhteydessä kärjäoikeuteen.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden kärjätuomarin ja kärjäsihteerin selvitys sekä laamannin lausunto. Lisäksi hankittiin kantelijan vastine.

3 RATKAISU

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 11 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan kärjäoikeuden tuomion jäljennöksen on oltava asianosaisen saatavana kärjäoikeuden kansliassa tuomion julistamis- tai antamispäivästä lukien. Pykälän 3 momentin mukaan asianosaisille annettavat toimituskirjat voidaan kuitenkin valmistaa myöhemmin siitä säädetyssä ajassa.

Asiakirja- ja tietopyyntöä yleisessä tuomioistuimessa käsiteltäessä tulee ensisijaisesti sovellettavaksi oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettu laki (370/2007). Lain 1 §:n 3 momentin mukaan siltä osin kuin mainitussa laissa ei toisin säädetä, tuomioistuimessa sovelletaan, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslaki) 14 §:n 2 momentissa säädetään, että tiedon asiakirjan sisällöstä antaa se viranomaisen henkilöstöön kuuluva, jolle viranomainen on tämän tehtävän määrännyt tai jolle se hänen asemansa ja tehtäviensä vuoksi muuten kuuluu.

Edelleen 14 §:n 4 momentin mukaan asiakirjapyyntöä koskeva asia on käsiteltävä viivytyksettä, ja tieto julkisesta asiakirjasta on annettava

mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään kahden viikon kuluessa siitä, kun viranomainen on saanut asiakirjan saamista koskevan pyynnön.

Valtion virkamieslain (750/1994) 14 §:n mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä.

Käräjäoikeuden pääkäsittelyn pöytäkirjaan 27.6.2019 on merkitty, että tuomio annetaan 25.7.2019 klo 15 ja että tuomio lähetään sähköpostitse kantelijalle pöytäkirjaan merkittyyn sähköpostiosoitteeseen. Lisäksi kohdassa muutoksenhaku on merkitty, että asiassa on annettu kirjalliset/suulliset muutoksenhakuohjeet. Kantelija on vastineessaan todennut, että käräjäoikeudesta oli luvattu lähettää ratkaisu ja aikaa 7 vuorokautta valittaa ratkaisusta.

Käräjäoikeudella on ollut oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 3 §:n 1 momentin mukaisesti velvollisuus antaa kantelijalle säännöksessä tarkoitettu muutoksenhakuohjaus. Muutoksenhakuohjauksessa on mainittava muun muassa, että valituspuhevallan säilyttämiseksi käräjäoikeuden ratkaisuun on ilmoitettava tyytymättömyyttä. Käräjäoikeuden voidaan annetun selvityksen perusteella katsoa toimineen säännöksen mukaisesti.

Kantelijan asiakirjapyynnössä on ollut kysymys käräjäoikeuden kansliassa annetusta tuomiosta. Kansliassa annettavaksi ilmoitetun tuomion tulee olla nähtävillä tuomioistuimen kansliassa viimeistään sinä päivänä ja kellonaikana, jonka tuomioistuin on ilmoittanut asianosaisille käsittelyn päättyessä. Tuomion on tuolloin oltava kaikilta osin valmis. Tuomio on nähdäkseni Ritu-rikostuomiosovelluksessa laadittuna ollut tallennettavissa tai tulostettavissa suoraan pdf-tiedostoksi ja sellaisenaan saman tien lähetettävissä kantelijalle sähköpostitse heti ilmoitetuna tuomion antamishetkellä. Käräjätuomari on kantelun johdosta antamassaan selvityksessä myöntänyt sen, ettei hän ollut tuomion antamisen yhteydessä erikseen tarkastanut, että kaikille asianosaisille on lähetetty pyynnön mukaisesti tuomio sähköpostilla.

Kantelijan asiakirjapyyntöä käsiteltäessä käräjäoikeuden noudatettava on ollut julkisuuslain 14 §:n 4 momentissa säädetty viivytyksettömyysvaatimus ja lähtökohtainen kahden viikon enimmäismääräaika.

Käräjäoikeus ei ole kuitenkaan reagoinut mainituissa määräajassa tuomion valmistuttua kantelijan asiakirjapyyntöön. Käräjäoikeus on reagoinut kantelijan asiakirjapyyntöön vasta 21.10.2019, jolloin kantelija on ottanut käräjäoikeuteen yhteyttä saamansa maksukehotuksen vuoksi. Käräjäoikeuden laamannin antaman lausunnon mukaan käräjäoikeudesta on siten 23.–24.10.2019 lähetetty tuomiot ja tilisiirrot vastaajille istunnossa ilmoitettuihin sähköpostiosoitteisiin.

Käräjäoikeuden menettely ei siten tältä osin ole vastannut laissa edellytettyä. Ottaen huomioon, että kantelijan pyytämä tuomio on edellä selostetuin tavoin ollut lähetettävissä hänelle sähköpostitse heti tuomion antamisen jälkeen, ei käsillä olevassa arvioinnissa nähdäkseni tule annettavaksi merkitystä pääkäsittelyssä olleen käräjäsihteerin loma-ajankohdalle.

Tuomion toimittamatta jättäminen on saattanut kantelijan ilmoittamalla tavalla ilman avustajaa toimineelle kantelijalle vaikuttaa siihen, ettei hän ole muutoksenhakuohjeistuksesta huolimatta ryhtynyt toimimaan muutoksenhausta annettujen säännösten mukaisesti verrattuna siihen, mitä oikeudenkäyntiasioita ammatikseen hoitavalta lakimieheltä voidaan vastaavassa tilanteessa edellyttää. Toisaalta kantelijalle on ilmoitettu tuomion antamispäivä ja muutoksenhakuohjeet. Tuomio on ilmeisesti myös ollut mainittuna päivänä kärjäoikeudesta saatavilla.

Totean että kärjäoikeuden olisi tullut käsitellä kantelijan esittämä asiakirjapyyntö julkisuuslain 14 §:n säännösten mukaisesti viivytyksettä heti tuomion antamisen jälkeen. Kun tuomio on lähetetty vasta kantelijan uuden yhteydenoton jälkeen, ei kärjäoikeus ole toiminut julkisuuslain säännösten mukaisesti.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä esittämäni käsityksen julkisuuslain 14 §:n vastaisesta menettelystä Pohjois-Karjalan kärjäoikeuden kärjätuomarin tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Pohjois-Karjalan kärjäoikeuteen ja edelleen kärjätuomarin tietoon saatettavaksi.